

УДК 667.64

А. В. Ремез, Й. Р. Кравець, І. В. Карп, Д. П. Стухляк, канд. техн. наук, доц.
(Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна)

ДОСЛІДЖЕННЯ РУЙНІВНОГО НАПРУЖЕННЯ ПРИ ЗГИНАННІ НАПОВНЕНИХ ЕПОКСИКОМПОЗИТІВ

A. V. Remez, Y. R. Kravets, I. V. Karp, D. P. Stukhliak, Ph.D., Assoc. Prof.
**RESEARCH OF DESTRUCTIVE STRESS DURING BENDING OF FILLED EPOXY
COMPOSITES**

Основною перевагою більшості полімерних КМ є поєднання високих експлуатаційних характеристик, низької вартості та технологічності при формуванні у виробі. У процесі експлуатації на деталі та вузли технологічного устаткування у харчовій, легкій, енергетичній промисловості одночасно діють механічні навантаження, високі та низькі температури, агресивні середовища, що приводить до зниження ресурсу роботи технологічного устаткування. Основними напрямками захисту машин і механізмів є розробка нових матеріалів і покриттів, які забезпечують необхідний комплекс фізико-механічних властивостей, стійкість до спрацювання, а також можливість багаторазового відновлення робочих поверхонь. Виходячи з цього у розділі наведено результати дослідження фізико-механічних властивостей КМ і покриттів на їх основі. Аналіз цих результатів у подальшому дозволить оптимізувати технологічні режими формування епоксикомпозитів.

Полімеркомпозитні матеріали забезпечують необхідний комплекс фізико-механічних властивостей, корозійну тривкість і стійкість до спрацювання, а також високу ремонтоздатність за рахунок багатократного відновлення деталей композитами, що використовуються у вигляді покриттів. У цьому напрямку цікавим є використання матеріалів на основі епоксидних смол, які крім вказаних властивостей, мають значну адгезію до металевої основи, технологічність при формуванні у вигляді покриттів на довговимірних поверхнях складного профілю, розвинуту сировинну базу.

Відомо, що введення наповнювачів у полімер зумовлює зміну фізичних, механічних, структурних, кінетичних, термодинамічних і хімічних властивостей наповнених епоксикомпозитів. У зв'язку з цим при формуванні покриттів досліджували вплив вмісту основного і додаткового наповнювачів на властивості КМ. При цьому важливим було поєднання в одній системі дисперсних часток різної природи, розмірів та вмісту.

Встановлено, що оптимальний вміст основного наповнювача для забезпечення високих фізико-механічних характеристик становить 50...80 мас. ч. на 100 мас. ч. олігомера. У зв'язку з цим для вивчення впливу природи наповнювача на властивості КМ в якості основного наповнювача було вибрано феро- (ферит), діа- (карбід кремнію) та парамагнетик (карбід бору) вмістом 50, 65, 80 мас. ч. на 100 мас. ч. зв'язувача та з дисперсністю 63 мкм. Виходячи з результатів дослідження як додатковий наповнювач вибрано частки феро- (коричневий шлам), діа- (оксид алюмінію) та парамагнітної (оксид міді) природи з вмістом 20,40,60 мас.ч. на 100 мас. ч. олігомера та з дисперсністю 40 мкм. Додатковий наповнювач з вказаною дисперсністю вибрано на основі результатів попередніх дослідження фізико-механічних властивостей КМ, а також з метою компенсації відємних значень дивергенції яскравості в області структурних змін виходячи з результатів оптичного аналізу ділянок полімера (розділ 4.2.2).

X1 – вміст основного наповнювача;

X2 – вміст додаткового наповнювача;

X3 – час витримки матеріалу перед проведенням термічної обробки.

**Результати дослідження руйнівного напруження при згинанні для КМ,
наповнених карбідом кремнію та оксидом алюмінію**

№	Руйнівне напруження при згинанні $\sigma_{зг}$, МПа	
	Y_1	Y_2
1.	75,7	65,3
2.	61,1	51,9
3.	68,0	61,8
4.	78,6	68,2
5.	75,2	66,6
6.	60,9	53,1
7.	70,8	59,0
8.	77,5	69,3
9.	68,0	61,8
10.	59,1	53,9
11.	92,2	82,8
12.	67,4	56,8
13.	50,6	45,2
14.	51,3	44,3
15.	52,5	43,5

За отриманими експериментальними даними визначили коефіцієнти полінома:

$$Y = 73,42 - 1,96 \cdot X_1 - 0,84 \cdot X_2 - 10,40 \cdot X_3 + 4,44 \cdot X_1^2 + 13,99 \cdot X_2^2 - 4,26 \cdot X_3^2 + 5,62 \cdot X_1 \cdot X_2 + 0,12 \cdot X_1 \cdot X_3 - 0,02 \cdot X_2 \cdot X_3 - 0,12 \cdot X_1 \cdot X_2 \cdot X_3.$$

Виходячи з рівняння, приведеного вище, можна зробити наступні висновки: найбільш значущими факторами, які впливають на руйнівне напруження при згинанні, є час витримки матеріалу перед проведенням термічної обробки та співвідношення вмісту основного та додаткового наповнювача. При цьому збільшення часу витримки призводить до зниження досліджуваного параметру.

Література

1. Стухляк П.Д. Фізико-хімічні процеси при формуванні епоксикомпозитних матеріалів / П.Д. Стухляк, А.В. Букетов, Є.М. Кальба. – Тернопіль: “Збруч”, 2005. – 183 с.
2. Стухляк П.Д. Епоксикомпозитні матеріали, модифіковані енергетичними полями / П.Д. Стухляк., А.В. Букетов, І.Г. Добротвор. – Тернопіль: “Збруч”, 2008. – 209 с.